

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

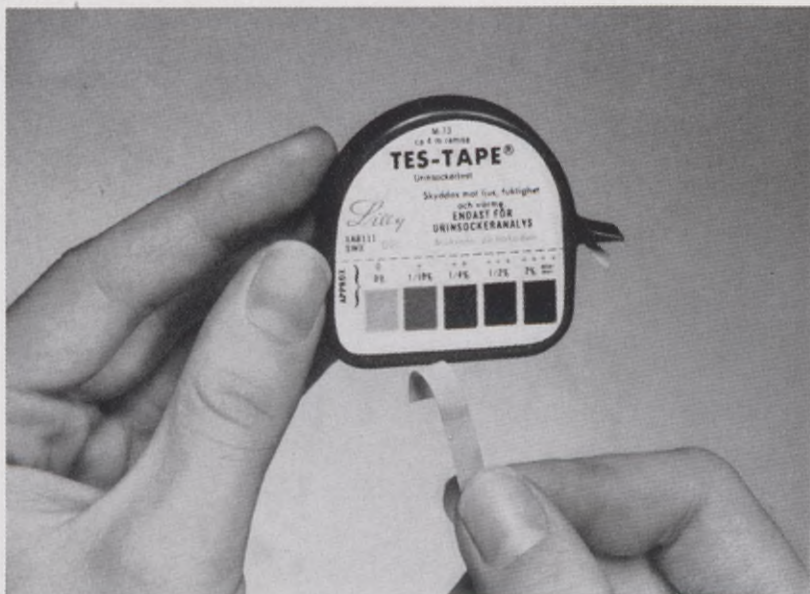
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DIABETES

De Sockersjukas Tidskrift • Nummer **5** 1962 • Pris 1:25

*Snabb, bekväm,
noggrann urinsockertest med*

TES-TAPE®

Är Ni trött på att räkna droppar?

Den moderna metoden med reagenspapper för bestämning av urinsockerhalten eliminerar tvånget att mäta urinmängden och behovet av reagenslösningar.

Med TES-TAPE behövs ingen uppvärmning och ingen speciell utrustning.

Riv/Fukta/Jämför--Det är allt!

Förpackningar: Kasset--100 cm testremsa

Kasset--400 cm testremsa

Tes-Tape® (analyspapper för urinsockerbestämning, Lilly)

Generaldistributör för Sverige
APOTEKSVARUCENTRALEN VITRUM,
STOCKHOLM 12

228232

Eli Lilly and Company • Indianapolis 6, Indiana, U. S. A.

Ansvarig utgivare:
Riksdagsledamoten Nancy Eriksson

Redaktör:
Socionom Åke Roos

Redaktion och expedition:
Majorsgatan 10
Stockholm Ö
Telefon 61 39 49
Postgiro 50 07 75

Annonsavdelning:
Manhemsvägen 7
Sollentuna
Telefon 35 42 18, Stockholm

Redaktionskommitté:
Gunnar Engleson
Nancy Eriksson
Gunnel Rathsmann
Folke Thynell

Medicinska medarbetare:
Docent, med. dr Gunnar Engleson
Kyrkogatan 17, Lund
Med. dr Alb. Grönberg
Styrmansgatan 2, Vänersborg

Prenumerationspris:
7:— kr. pr år
Utkommer i månaderna
februari, april, juni, augusti,
oktober och december

Tryck:
Lindgrens Tryckeri, Katrineholm

Svenska Diabetesförbundet:
Majorsgatan 10
Telefon 61 39 49
Stockholm Ö
Kontrollgirokonton 90 09 01

Ordförande:
Riksdagsledamoten
Fru Nancy Eriksson
Roslagsgatan 11, Stockholm Va
Telefon 32 02 32

Kassaförvaltare:
Byråchef Arne Lokén
Storbergsgatan 11, Hägersten
Telefon Sthlm 46 58 26

DIABETES

Organ för Svenska Diabetesförbundet
Nummer 5, okt. 1962, årgång 12

Innehåll:

- Handikappad eller ej? *Nancy Eriksson* 3
Vad är diabetes? *Åke Roos* ... 4
Kring sockersjukans historia,
Åke Roos 9
Så här gör man ett urinprov .. 13
Att resa utan att kunna se, *Gunnel Rathsmann* 14
Nytt rikslotteri 21
Malmöföreningens barnkoloni i
Höllviksnäs 22
Hormonrubbingar 22
Diabetesforskningen 22
Gunnel Rathsmann 50 år 23
Från våra föreningar 25
Testamentarisk gåva till Diabetesförbundet 32

Bilaga medföljer

HJÄLPER NI ER LÄKARE?

Dålig kontroll av sockersjuka anses nu allmänt kunna leda till allvarliga komplikationer.

En av de svårigheter Er läkare har med kontrollen av Er sockersjuka är att han inte vet vad som händer med Er mellan konsultationerna. Det bästa Ni kan göra för att hjälpa Er läkare är att varje dag vid samma tid eller enligt läkarens instruktioner kontrollera sockermängden i urinen samt att **skriva ned resultatet!**

OBS. Skriv ned resultatet - det är mycket viktigt

att göra denna anteckning varje gång Ni testar! Översikten över dessa regelbundna tester är den bästa bild Er läkare kan få av Ert hälsotillstånd mellan läkarbesöken. Men dessa sockerkontroller måste vara tillförlitliga för att verkligen vara effektiva! CLINITEST är därför den rätta metoden, ty Ni **kan** lita på CLINITEST-resultaten och de **är** lätta att avläsa. CLINITEST ger **alltid** utslag. Följ noggrant instruktionerna som medföljer varje förpackning. Testa med CLINITEST varje dag vid samma tidpunkt eller efter läkarens instruktioner och anteckna resultatet. På så sätt hjälper Ni Er läkare att hjälpa Er. Om Ni någon dag känner Er ur form eller om sockermängden plötsligt ökar är det en värdefull säkerhetsåtgärd att också kontrollera »syran« i urinen samtidigt som Ni gör sockerkontroll. Till detta skall Ni använda ACETEST som är lika enkel som CLINITEST. - Om ACETEST-resultatet är »starkt positivt« bör Ni genast underrätta Er läkare! ACETEST och CLINITEST finns att köpa på apotek - skaffa dem idag!

"DIABETESKONTROLL"

är titeln på en broschyr, som Ni kan få hos Er läkare. Den innehåller många nyttiga upplysningar om diabetesbehandling och kontroll. Broschyren är även försedd med ett litet identitetskort, som upplyser om, att Ni är diabetiker och anger Ert och Er läkares namn, adress och telefonnummer. Be att få broschyren nästa gång Ni besöker Er läkare!

Ames Company
Division of Miles Laboratories Ltd

Agent för Sverige:

Aktiebolaget **MEDA** Göteborg

Stora Badhusgatan 20,
Göteborg C. Tel. 17 68 40

Handikappad eller ej?

I nr 4 av Diabetes i år finns en artikel om de partiellt arbetsföra, i vilken Svenska Diabetesförbundet nämns på sådant sätt, att många kanske fått uppfattningen att förbundet ingår i Rikskommittén för partiellt arbetsföra (RK). Detta har väckt debatt, och då frågan även tidigare varit uppe om en sockersjuk är att betrakta som partiellt arbetsföra, skall den ägnas några ord.

Förbundet har tidigare alltid hävdats, att sockersjuka i och för sig icke gör en person mindre arbetsföra, och att det därför är absolut oriktigt med ett organisatoriskt samarbete mellan vårt förbund och RK. RK har för övrigt i sina statuter krav på att endast organisationer, »vars aktiva medlemsbestånd till övervägande delen utgöres av partiellt arbetsföra», kan tillhöra kommittén. Frågan borde alltså kunna avfärdas ganska lätt: Svenska Diabetesförbundet kan icke tillhöra RK.

I dag då de nya socialförsäkringarna täcker försäkringsbehovet vid sjukdom och förtidspensionering för alla, både handikappade och fullt arbetsföra, både företagare och anställda, finns det ännu mindre skäl än tidigare att placera de sockersjuka utanför de fullt ar-

betsföras gräns. De diabetiker som tidigare blivit utförsäkrade och strukna från försäkringsskyddet kommer fr. o. m. januari 1963 in igen. Ingen kan längre bli utförsäkrad. Är arbetsförmågan varaktigt nedsatt eller helt spolerad genom sjukdom, utgår förtidspension både från folkpensioneringen och ATP efter graden av invaliditet utan inkomstprövning.

Den som är invaliderad är handikappad, hur detta nu än har skett. *Att kalla den som skaffar sig full försörjning genom arbete för handikappad är barockt.* Inte godtar socialförsäkringarna en sådan definition av handikappad, och andeskådare, som i varje diabetiker ser en framtida handikappad, kan man betacka sig för.

Rent lokalt har vissa föreningar ingått i ett organisatoriskt samarbete med de vanföras, de hörselskadades och de synskadades föreningar, kanske för att bli delaktiga av något stöd från kommunerna. Principiellt kan emellertid förbundet icke godkänna beteckningen handikapporganisation utan betraktar sig snarare som en intresseorganisation för krav på likställighet mellan diabetikern och andra fullt arbetsföra personer i fråga om

Forts. på sid. 19

Av Åke Roos

Artikel I

För ca tre år sedan skrev Diabetes' redaktör, socionom Åke Roos, en artikelserie om diabetes. Sedan dess har tidskriftens läsekrets utökats med många nyblivna sockersjuka, och många av dem vill gärna ha elementär och lättillgänglig upplysning om sin sjukdom. För att tillmötesgå detta önskemål presenterar vi ett par avsnitt ur den tidigare artikelserien.

Vad är diabetes?

Sockersjuka eller diabetes är som bekant en ämnesomsättningssjukdom, som uppstår då bukspottkörteln inte producerar tillräckligt med insulin, ett hormon, som reglerar sockeromsättningen i kroppen.

I vår föda ingår tre olika grupper av »drivmedel» som alltså ger energi — kalorier — åt kroppens invecklade maskin. De kallas fett, äggvita och kolhydrater, och av dem utgör kolhydraterna den viktigaste kalorikällan. De finns, som alla vet, i dominerande mängd i sådant som bröd, potatis och socker, ja det sistnämnda består helt och hållet av kolhydrater.

Då kolhydraterna passerat magsäcken och kommit ned i tarmen sönderdelas de av matsmältnings-safterna till druvsocker (glykos), som genom tarmludden sugts upp av blodet och under namn av blod-

socker förs runt till kroppens alla vävnader och organ. Cellerna tar emot sockret och förbränner det för att få energi, för att kunna hålla den mänskliga motorn i gång.

Skall sockret komma in i cellerna i normal omfattning fordrar det emellertid hjälp av ett speciellt ämne, nämligen insulin, vilket liksom »öppnar» celldörrarna för blodsockret. Insulinet bildas i speciella celler i de Langerhanska öarna i bukspottkörteln.

Om insulinproduktionen upphör eller sker i otillräcklig utsträckning blir följden sockersjuka. Sockret kan inte komma in i cellerna utan samlas i onaturligt stor mängd i blodet. Då blodsockret nått en viss grad av koncentration träder njurarna, som är kroppens renhållningsverk, i funktion och rensar bort överskottssockret. Med

urinen förs det sedan ut ur kroppen.

Fettförbränningen rubbas

Och hur går det då för vävnaderna som inte får något bränsle? Ja, även utan insulin kan cellerna »suga upp» och förbränna en liten mängd socker, vilket är mycket betydelsefullt eftersom hjärnan och de andra nervcellerna inte kan försörja sig på annat än socker. De övriga cellerna i kroppen måste dock nöja sig med »reservproviant»; med blodet som transportväg får de fett och äggviteämnen, dels från födan i tarmen, dels från kroppens upplagrade förråd. Men därmed är inte problemet ur världen. Även nedbrytningen av fett rubbas vid sockersjuka, och rubbningen i fettomsättningen leder till bildning av s. k. ketonkroppar. Då dessa samlats i blod och vävnader i stor mängd skapar de en allmän förgiftning: den sjuke drabbas av diabeteskoma.

Man brukar indela sockersjukan i två huvudtyper, barn- och ungdomsdiabetes samt åldersdiabetes.

- Ungdomsdiabetes drabbar företrädesvis vad neurologen Kretschmer kallade leptosoma personer — alltså spensliga, långsmala människor, som ofta är magra och kan ha lågt blodtryck. Hos dem saknar bukspottkörteln helt eller delvis förmågan att bilda insulin.

- Åldersdiabetes debuterar i regel först efter 40-årsåldern, och den drabbar gärna pykniska människor, människor med rund och satt kroppsbyggnad och med anlag för fetma och för högt blodtryck. Hos sådana kan bukspottkörteln

ibland producera normala mängder insulin, och sjukdomen måste då bero på andra rubbningar i hormonbalansen. Vad detta kommer sig av vet man inte med säkerhet.

Åldersdiabetes är vanligare än ungdomsdiabetes, och sjukdomsfall i förskoleåldern är rent ovanliga.

Ärftlighet och fetma

Vilken är då den primära orsaken till sockersjuka, vilken är anledningen till att bukspottkörteln inte fabricerar tillräckligt med insulin?

— Ärftligheten spelar stor roll, i synnerhet vid ungdomsdiabetes, säger dr *Bo Andersson* vid Södersjukhuset i Stockholm. Därmed menar jag dock inte att själva sjukdomen går i arv, nej snarare att *anlagen* för sjukdomen är ärftliga. Man bör emellertid komma ihåg att anlagen är av sådan typ att de kan ligga dolda hos flera generationer efter varandra för att sedan överraskande ge sig tillkänna hos personer med friska föräldrar.

Då det gäller åldersdiabetes är förhållandet lite annorlunda. Vid sådan kan insjuknandet ofta skyllas på fetma och övergödning, ja man kan rent av kalla åldersdiabetes för en vällevnadssjukdom. Sådant som stor fett- och sockerkonsumtion och stillasittande livsföring hänger intimt samman med sockersjuka hos äldre människor.

Detta ger också en vink om vad man bör tänka på ifall man vill *förebygga* diabetes. Man kan säga: Var måttlig med mat och dryck, i synnerhet fett och socker, undvik

en alltför motionsfattig livsföring och lev sunt i största allmänhet. Det kan förresten anses bevisat att sjukdomen oftare hemsöker skrivbordsmänniskor än kroppsarbetare.

Det kan också nämnas, att kvinnor får åldersdiabetes i större utsträckning än män. Den utlösande faktorn kan ibland vara en grossess eller en psykisk påfrestning: bekymmer, oro eller ångest. Att en akut infektionssjukdom blir den tändande gnistan hos äldre är däremot inte så vanligt som många kanske tror. Hos barn förekommer det dock.

De vanligaste symtomen

Vilka symtom visar en debuterande sockersjuka? Som många av denna tidskrifts läsare vet, är de vanligaste larmsignalerna ovanligt stor törst, mycket riklig urin, trötthet och avmagring trots ökad ap- tit. Kvinnor kan dessutom få klåda i underlivet och nattliga vadvramper.

Den stora urinnmängden beror på att njurarna behöver mycket vatten för att kunna transportera ut överskottsockret ur kroppen. Denna vätskeförlust orsakar i sin tur den kraftiga törsten. Avmagringen är ett resultat av att kroppscellerna förbränner reservlagren av äggvita och i viss mån fett, när de inte kan tillgodogöra sig blodsockret. Tröttheten är en naturlig följd av ämnesomsättningsrub- bningen, vätskeförlusten och under- näringen.

Doc. *Yngve Larsson* vid Kron- prinsessan Lovisas barnsjukhus i Stockholm har i en skrift konsta-

terat att den dagliga urinnmängden hos en sockersjuk vuxen kan upp- gå till fyra liter eller mera, medan den hos en frisk håller sig mellan halvannan och två liter.

Doc. Larsson framhåller också att om den sjuke inte kommer under behandling tillstöter andra och allvarligare symtom. Sjuk- lingen blir aptitlös och illamå- ende och får kräkningar och för- stoppning. Detta är tecken på en begynnande ketonförgiftning, på ett annalkande sockerkoma.

Det bör tilläggas att de första symtomen ger sig tillkänna på olika sätt hos unga och hos ålders- diabetiker. Sjukdomsdebuten vid ungdomsdiabetes sker i regel häf- tigt och dramatiskt, men hos vux- na och i synnerhet hos gamla kom- mer symtomen gärna sakta och smygande. Äldre människor kan gå och dra med sockersjuka i flera år innan de blir så dåliga att de tvingas till läkare och får sjuk- domen konstaterad. Det händer ofta, att sjukdomen upptäcks hos personer, som ansett sig fullt friska.

Urinsocker utan diabetes

— Att ställa rätt diagnos vid dia- betes innebär sällan någon stör- re svårighet, omtalar dr Anders- son. Det primära provet är urin- provet, och finner man socker i det tar man ett prov på blod- sockrets koncentration. Är den be- tydligt högre än normalt är diag- nosen i de flesta fall given. (Var- för det blir socker i urinen och för hög sockerkoncentration i blodet framgår av vad som ovan sagts).

— Det är dock viktigt, tilläg-

Promenader i skog och mark är nyttig motion för diabetiker

ger dr Andersson, att urinprov inte tas enbart på morgonurin utan också fram på dagen ett par timmar efter en kolhydratrik måltid. Efter den matfria natten kan morgonurinen vara sockerfri trots att man lider av lindrig diabetes. I gengäld kan en måttlig stegring av blodsockret ske även hos en helt frisk person, som ätit mycket socker, t. ex. choklad eller söta kakor.

Det är förresten inte alldeles säkert att en patient lider av diabetes bara för att urinprovet ständigt är positivt. Det finns nämligen människor, som har s. k. renal diabetes, vilket innebär, att njurarna utsöndrar glykos i urinen

även vid normal blodsockerhalt, beroende på en rubbning i njurkanalerna. Detta njurfel — om man nu skall använda det ordet — är ofarligt och helt betydelseöst.

Det är alltså med hjälp av urinprov och blodsockerprov som läkaren ställer diabetesdiagnos. I en del fall gör han samtidigt en allmän undersökning av patienten med exempelvis sänka och äggviteprov, men dessa prov ger inte svar på frågan diabetes eller inte diabetes.

Senkomplikationer

Sockersjukan kan medföra såväl akuta som kroniska komplikatio-

ner, de senare kallas senkomplikationer. De akuta är framför allt insulinchock och sockerkoma. De vanligaste senkomplikationerna kan enligt dr Andersson indelas på följande sätt:

1. Förändringar av blodkärlen
 - a) ögonskador
 - b) njurskador
 - c) hjärtfel
 - d) kallbrand i benen
2. Nervskador i benen.

Följdsjukdomarna uppträder sällan hos patienter som inte varit sockersjuka i minst 10 år — såvida de inte grovt misskött sig — och först efter så där en 20 års sjukdom blir de mera vanliga.

Det mest fruktade är förvisso ögonkomplikationen, som ju kan orsaka blindhet. Dr Larsson beskriver den på följande sätt:

»I näthinnan uppstår små utvidgningar av de finaste blodådrorna. Genom att blodkärlets vägg brister kan en mycket liten blödning uppstå... Ibland händer det emellertid att blödningarna blir större och breder ut sig över näthinnan. Synförmågan påverkas i sådana fall mer eller mindre. I mest framskridna fall kan synnedsättningen bli avsevärd och leda till blindhet.»

Defekterna på njurarna beror också på kärlförändringar. Den första varningssignalen brukar vara äggvita i urinen, och i olyckliga fall kan detta sluta med urinförgiftning.

Hjärtkomplikationen utgörs ofta av åderförkalkning i hjärtats kransartärer, alltså i de blodkärl som försörjer hjärtat självt med blod. Blir en sådan artär tilltäppt

uppstår hjärtinfarkt, s. k. »propp» i hjärtat.

Kallbrand i benen är en följd av försvårad passage genom benens blodådror. Vänaderna i fötterna och benen får inte tillräckligt med näring och syrgas.

Alla dessa komplikationer beror alltså på förändringar i blodkärlen. Artskilda från dem är skadorna på nerverna i benen. Benens motoriska nerver, vilka fungerar som en sorts telefontrådar mellan benmuskulerna samt hjärnan och andra nervcentra, blir skadade. Orderna till benmuskulerna kommer då inte fram på rätt sätt med påföljd att benens rörlighet försvåras.

Motion och sunt liv

Är det då vanligt att de diabetessjuka får komplikationer efter 10 eller 20 år? Nej, visst inte, numera hör senkomplikationerna till undantagen då det gäller välskötta diabetiker. Den som håller en klok diet — således icke s. k. fri kost eller normalkost minus socker — den som följer sin läkares råd, den som sköter sig och lever sunt behöver knappast frukta för allvarligare följsjukdomar.

— Jag har aldrig sett en diabetiker bli blind eller dö av urinförgiftning om han fått en tillfredsställande behandling och verkligen följt sin läkares ordinationer, säger dr Andersson. Där emot måste man poängtera att sockersjuka människor som nonchalerar behandlingen och i största allmänhet missköter sig, löper stor risk att rätt tidigt få allvarliga komplikationer.

Sir Frederick G. Banting

Kring sockersjukans historia

Artikel II

Av Åke Roos

Såvitt man vet beskrevs sockersjukan för första gången i Papyrus Ebers, som tillkom ungefär 1.500 år före Kristi födelse, och namnet diabetes mellitus fick sjukdomen för nära 2.000 år sedan. Det är dock först i vår egen tid man lyckats komma underfund med sjukdomens orsaker.

Antikens greker fäste sig framför allt vid diabetikernas stora urinmängd och den därav framkallade törsten. Den danske läkaren Erik Jacobsen framhåller i sin bok *Hormonerne* att de gamla indierna var betydligt klokare: »Deras beskrivning på sockersjukan stämmer mycket bättre med den som en lekman i våra dagar skulle ge av ett allvarligt, framskridet fall. Söt smak i munnen, törst, sömnhet och matthet, benägenhet för sårbildning och till slut en urin, som på grund av sin söta smak lockade myror eller små insekter till sig och som hundarna med välbehag slickade i sig. De kallade sjukdomen för *madhumeba*, honungsurin».

Indierna visste naturligtvis ingenting om sjukdomens rätta natur, men allt tyder på att de fäste större avseende vid sockret i urinen än vid urinens onormalt stora mängd. De hade alltså kommit ett litet steg på rätt väg i sökandet efter sjukdomens orsaker.

Svältdagar

Indiernas vetande glömdes emellertid bort, och under hela medeltiden och renässansen trodde man — liksom tidigare grekerna — att diabetes var en njursjukdom med riklig urinmängd som domineran-

de symtom. Först mot slutet av 1700-talet förstod man helt att det »var sockret och inte njurarna som det var något fel med». Man hade då även upptäckt att blodet hos diabetikerna innehåller betydande mängder socker, och man begrep att den stora urinvätskan är en naturlig följd av njurarnas arbete med att transportera bort överskottssockret ur blodet.

Dr *Bo Andersson* vid Södersjukhuset omtalar att man redan på 1790-talet började plädера för restriktiv kost vid behandling av sockersjuka. År 1879 införde fransmannen Bouchardat en dietterapi som har följts långt in i våra dagar. Den byggde på upptäckten att urinsocker inte bildas enbart av kolhydrater utan även av äggviteämnen, och dieten blev därför mycket knapp och kalori-fattig i största allmänhet. Bl. a. varnade Bouchardat för mjölk och propagerade i stället för grönsaker. Hans tro på undernäringens positiva sidor grundlades under Paris belägring 1871, då många diabetiker förbättrades, ja, t. o. m. fick sockerfri urin tack vare livsmedelsbristen i den isolerade staden.

I början på 1900-talet blev svältdieten ännu strängare: på sjukhusen införde man »hungerdagar» för de sockersjuka.

Langerhanska öarna

År 1869 deltog den 22-åriga Paul Langerhans i en dissektion i Berlin. Han upptäckte då med förvåning och mer eller mindre av en slump några celler i en bukspottkörtel (pankreas) som inte

liknade körtelns övriga celler. De nyupptäckta cellerna — eller cellöarna — fick senare namn efter sin vetgirige upptäckare och döptes till de Langerhanska öarna. Varken upptäckaren eller hans samtid förstod dock vad dessa öar har för betydelse; det blev nästa generations uppgift att konstatera att de Langerhanska öarna producerar pankreashormon, det livsviktiga insulinet. Beviset lämnades i början på 90-talet.

Mellan åren 1900 och 1912 gjordes mängder med försök att framställa insulin för att hjälpa de sockersjuka, men ingen lyckades övervinna de praktiska svårigheterna. Jo, en fransman lyckades faktiskt, men han satte, kan man säga, sitt ljus under skäppan. En dag 1905 sökte en forskare upp den franska biologiska föreningen och bad att få deponera ett förseglat konvolut, vilket också beviljades. Då detta konvolut efter många år öppnades, visade det sig att dess ägare verkligen framställt insulin — och inte nog med det, framställningssättet överensstämde också ganska väl med det som Banting och Best begagnade sig av 17 år senare och som ledde till slutresultatet. Det är därför troligt att fransmannen var den verkliga pionjären, men — som Erik Jacobsen säger — »en upptäckt är nu en gång ingen upptäckt, om den gömmes i ett förseglat konvolut i en låda».

Banting får en idé

År 1916 fick insulinet förresten sitt namn, vilket kommer av »insula», det latinska ordet för »ö».

Den unge kanadensiske läkaren Frederick G. Banting var mycket intresserad av diabetes och 1920 började han fråga sig varför det var så svårt att framställa verkamt insulin ur bukspottkörtlar från exempelvis slaktade djur. Medan han grubblade på problemet fick han idén att det kanske berodde på att matsmältningsenzymerna i bukspotten förstörde insulinet innan man hunnit skilja de båda produkterna från varandra. (Bukspotten, som kan kallas en matsmältningsvätska, bildas som bekant också i bukspottkörteln.)

Ju mera Banting funderade på sin idé, desto säkrare blev han på dess riktighet. Han tog kontakt med den 21-årige vetenskapsmannen C. H. Best, och tillsammans prövade de teorin på fysiologiska laboratoriet vid universitetet i Toronto.

De började med att på friska hundar täppa till bukspottens utförsgång från pankreas. Efter någon tid förtvinade då de celler i denna körtel som producerade bukspott, medan cellerna i de Langerhanska öarna inte påverkades. Insulinet från dessa följer ju inte med bukspotten till magen utan tas upp direkt i blodomloppet.

Experimentet lyckades

När bukspottkörtlarna blivit fria från bukspott dödades djuren så att man kunde komma åt körtlarna. I dessa tog man vara på insulinet, som sprutades in på diabetesjuka hundar. Med spänning väntade de unga forskarna på re-

sultatet — och se, hundarna påverkades positivt. Deras blodsockernivå sjönk och deras urin blev sockerfri. Experimentet hade lyckats.

År 1923 erhöll Banting och hans forne lärare professor John MacLeod Nobelpriset i fysiologi och medicin för framställningen av insulin. Den då 24-årige Best blev däremot inte ihågkommen.

Bantings och Bests metod var givetvis alltför omständig och tekniskt invecklad för massframställning av insulin, men de hade likväl gjort det viktigaste, de hade visat vägen.

Arbetet fortsatte, och snart lyckades man få fram verksamt insulin ur friska bukspottkörtlar från vanliga slaktdjur. Man löste problemet genom att frysa ned körtlarna omedelbart efter slakten och genom att använda alkohol i stället för vatten vid extraeringen. Denna framställningsmetod brukas i stort sett än i dag.

Patent på insulin

År 1922 kunde sockersjuka människor få medicinen insulin, även om tillgången naturligtvis var knapp till en början. Torontouniversitetet sökte och fick patent på insulinframställningen. Det skedde dock inte för vinnings skull, tvärtom gjordes det för att skydda de sjuka, för att hindra mindervärdiga preparat att komma ut i marknaden. Patenträttigheterna överläts generöst till fabriker som uppfyllde de villkor, som universitetet ställde. Det viktigaste villkoret var att fabrikerne måste svara för att de diabetiker, som

började med insulinbehandling, kunde få sitt insulin hela livet ut. Den som en gång räddats till livet av insulin måste givetvis känna sig säker på att han även i fortsättningen kan köpa den mängd han behöver.

Svin och nötkreatur

Som redan nämnts framställer man fortfarande insulin på nästan samma sätt som i Toronto för 40 år sedan. Man extraherar det alltså ur bukspottkörtlar från slaktdjur, både svin och nötkreatur. För att bli kvitt matsmältningsenzymerna sker extraheringen i sur sprit, som oskadliggör dessa. Spriten bortdestilleras sedan, vilket — enligt professor *Erik Jorpes* — är en mycket besvärlig procedur i stor-driften. Därefter filtrerar man bort alla fettämnen ur blandningen samt tillsätter vatten, varvid man får en lösning som innehåller dels insulin, dels andra äggviteämnen.

I fortsättningen utnyttjar man det faktum att insulinet är olösligt i vatten vid en viss bestämd grad av surhet. Man behöver bara sätta till lut så att pH-värdet blir det rätta för att insulinet skall falla ut ur lösningen. Det är då så rent att det kan användas för injektioner.

På 30-talet — omtalar *Erik Jorpes* — uppfann kanadensaren *D. A. Scott* »en teknik, med vilken det renade insulinet mycket lätt kan fås att kristallisera. Han fann att små mängder av förorenade metaller såsom zink, nickel eller kobolt i hög grad underlättar kristallisationen. I rutinframställ-

ning sätter man därför numera till en viss mängd zinksalter och insulinkristallerna innehåller alltid något zink.»

Zinkprotamin-insulinet uppfanns 1936 av dansken *H. C. Hagedorn*. Det har som bekant en mycket lång verkningstid. År 1946 lyckades man få zinkprotaminet att kristallisera, och detta nya insulin fick namnet *NPH-insulin*.

Hur många sockersjuka?

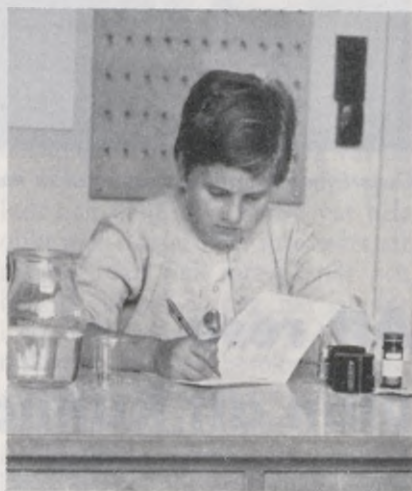
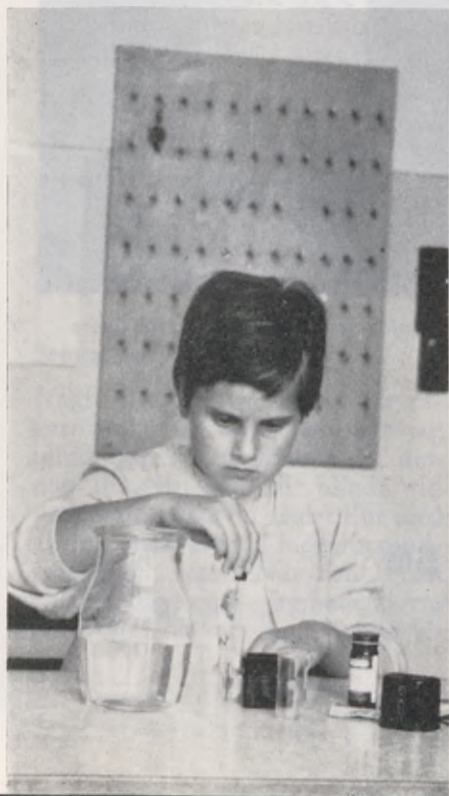
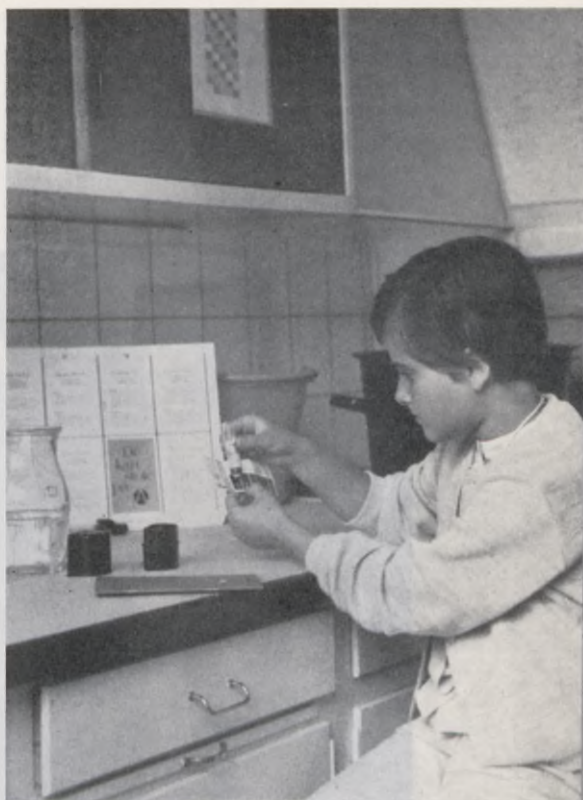
Hur vanlig är sockersjukan? Och hur många diabetiker finns det i Sverige? Frågorna är inte lätta att besvara — det finns ju ingen statistik att tillgå. Enligt en uppgift har vårt land emellertid ca 35.000 diabetiker som tar insulin, och man räknar med att det finns ungefär lika många sjuka som klarar sig utan injektioner. Summan skulle då bli 70.000, eller ungefär en procent av befolkningen. Denna siffra är dock mycket osäker. I en skrift från 1958 nämner *Bo Andersson* en halv procent i stället för en hel, men en undersökning i Blekinge tycks tyda på att ungefär två procent av befolkningen lider av sockersjuka.

Hur många diabetiker Sverige har just nu kan man alltså tvista om. Något som alla däremot torde vara överens om är att sjukdomen tyvärr är på frammarsch. Hög levnadsstandard med lyxdiet och motionsfattig livsföring bereder väg för diabetes.

**Prenumerera på
DIABETES**

Så här gör man ett urinprov

Bilderna på den här sidan visar en liten flicka, som just lärt sig att på egen hand göra ett clinitestprov för att undersöka sockerförekomsten i urinen. På den första bilden — nedan till vänster — undersöks urinen. Den övre bilden visar flickan, då hon jämför provtapen med en färgskala, och på bilden nedan till höger antecknar hon resultatet, bl. a. för att ha jämförelsematerial vid senare prov.

Av Gunnel Rathsmann

Diabetikern Gunnel Rathsmann, som är blind sedan flera årtillbaka, kåserar här om den blindes reseupplevelser. För henne hör utlandsresor till livets största glädjemen.

Gunnel Rathsmann tillsammans med en munk utanför det grekiska klostret Meteora

**Att resa
utan att kunna se**

Redan i de första tonåren var jag intresserad av att se mig om i världen. Tillsammans med några klasskamrater cyklade jag Sveriges land och rike runt. Utrustningen var inte så märkvärdig på den tiden. Sovsäckerna hade jag sytt ihop av några gamla filter och svept mamas kasserade köksvaxduk omkring. Vad jag för övrigt behövde med förvarades i en unicabox baktill på pakethållaren och till de viktigaste grunkorna hörde min insulinrustning.

Vandrarhem var sällsynta på den tiden så vi låg ofta i lador. Insulininjektionen klarades av på någon höskulle eller vid en dikeskant. När jag som vuxen frågade min mor hur hon vågade släppa ut mig med tanke på insulinkänningar, diet o. dyl., fick jag till svar: »Ja, dig kunde minsann inga vilda hästar hejda». Och det är sant, att finns bara lusten och viljan att resa, så går det alltid på något sätt. Min första avlöning använde jag för resten till en utlandsresa. Det var 1938 till Tyskland.

Så kom kriget och under många år kunde man inte resa utomlands, men de åren tillbringades semesterna med skidåkning i fjällen och bad i Bohuslän.

Semesterhem för blinda

Några år efter krigets slut, när vägarna ut åter öppnades, var jag blind. Jag tänkte förstås då, som nog alla gör, som blir blinda vid vuxen ålder, att nu är det slut med allting, med arbete, med fotvandringar och resor. När den första chocken lagt sig — jag hade aldrig hört talas om att man kunde bli

blind av sockersjuka — började jag längta efter att komma ut och röra på mig igen. Jag hade hört att det fanns semesterhem i Tyskland för blinda och jag reste till ett sådant. Hur roligt tyckte jag inte det var att åter höra ett främmande språk omkring mig, att träffa och prata med folk från ett annat land! Semesterhemmet låg vid tyska nordsjökusten och badmöjligheterna och stranden njöt jag mycket av.

På semesterhemmet träffade jag en familj från Berlin. Mannen var blind och musiklärare i en skola där. Påföljande påsk blev jag bjuden till familjen och jag var mycket nyfiken på att nu som blind återse Berlin. Jag märkte genast hur man där var van vid att se blinda och hur man på ett enkelt och naturligt sätt hjälpte dem till rätta. I Sverige var det på den tiden mera ovanligt att se blinda ute på den öppna arbetsmarknaden eller i gatuvimlet.

Musiken

Musik är en verklig källa till njutning och glädje för en blind, och jag har lärt mig att lyssna mera koncentrerat numera. Jag besökte naturligtvis Operan, och jag var på en fest i en skola där barnen spelade och sjöng. Att Berlin var helt olikt mot tidigare var inte svårt att märka. Man fick inte gå här och inte gå där och en dag, när jag var i ett halvt raserat hus, sade människorna, som vi besökt, till oss: »Undvik för all del att gå ut från baksidan för då kommer ni rakt ut i Östzonen». Detta var ganska länge sedan. Nu är förhållandena

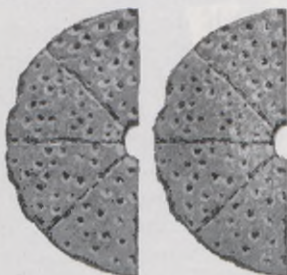
Cernitin sårsalva innehåller ett mikrobiologiskt digerat framställt av äkta Cernelle-Pollen. Rikt på vitaminer, enzymer och hormonliknande ämnen ● Synnerligen lämplig för diabetiker hos vilka infektionsrisken i injektionsområdet är uppenbar

Generalagent AB ANJO, Hälsingborg

Säljes i apotek, hälsokostaffärer och andra specialaffärer

”Sveriges
riktigaste
bröd”

OBS!

Kakorna förpackas två och två i praktiska polyeten-påsar och är lätta att bryta till lagom stora smörgåsar.

GROVKAKA

En härligt god och hälsoriktig kaka bakad av fullkornsvete, fullkornsråg och färsk bryggerijäst. Berikad med tångmjöl och soyabönsmjöl. Helt osötad.

SKÄRGÅRDSKAKA

Bakas som Grovkakan men med tillsats av surdeg. Alla kakorna torkas med fördel till verkligt aromatiskt och hälsosamt knäckebröd.

GRAHAMSKAKA

En ny fullkornsprodukt med ljuvlig vetearom. Som fett används ren växtolja och soyabönslecithin. Den korta bakningstiden bevarar näringsvärdet.

Kakorna finns i landets hälsokostbodas och kan även rekvireras från NaKo, Sturegatan 23, Sundbyberg.

Box 1084 Göteborg 4

påals bröd

En amfiteater
i Grekland

annorlunda, Nu förflyttar man sig inte så lätt mellan zonerna.

En dag, när jag stod utanför en butik och väntade på min väninna, kom en östtyska fram till mig och frågade, om hon kunde få köpa blusen jag hade på mig. Vi kunde ju gå in i en port där jag kunde ta den av mig. Hon tittade sig hela tiden ängsligt omkring för att se om någon polis fanns i närheten. Detta berättade min väninna, som iakttog oss från butiksfönstret.

Ledarhundarna

Påföljande år reste jag till Hamburg för att studera den tyska ledarhundsutbildningen. Jag fick gå varje dag i stadsvimlet och träna med en hund och det var väldigt spännande att ge sig ut på egen hand. Naturligtvis hade jag en trä-

nare med mig, som gick några meter bakom, färdig att ingripa vid eventuell fara. På det sättet lärde jag känna en del av Hamburg. Vi gick omkring i *Hauptbahnhof* och där fick jag en uppfattning om hur stor den är. Upp och ner för trappor till olika perronger. Vi handlade i olika affärer och lyssnade till det liv och sorl, som alltid finns på en stor järnvägsstation. Genom Elbetunneln traskade jag också för att veta hur man kommer upp och ner där och hur lång tid det tar att gå under Elbe.

På ledarhundskolan trumfode man jämt i mig att använda händerna till att känna med. »Tasten, immer tasten.» När jag kom hem var jag förstås full av nya intryck och jag stod en dag i kretsen av mina blinda kamrater och berätta-

de om mina upplevelser i Tyskland. »Där lär man, att det är en blinds rättighet att känna sig för med händerna och på det sättet orientera sig i t. ex. ett rum, där man aldrig tidigare varit», berättade jag.

En av mina manliga vänner upphov då sin röst och sade: »Ja, Gunnel, jag har alltid undrat hur du ser ut och nu står jag bara och funderar över var jag skall börja, uppifrån eller nerifrån». Jublet blev stort och jag slutade nog att prata så mycket om att känna sig för.

Med bil till Grekland

Några år därefter bjöd mig några vänner att följa med i bil till Grekland. Färden gick över Berlin och vi fick pröva de nya fina autostradorna. Däremot var vägen från Saloniki i norra Grekland ner till Aten i uruselt skick efter trupptransporterna och bombningen under kriget. Det kände jag minsann, när vi gång på gång skumpade ner i stora hål i vägbanan. En gång när vi rastade, kröp det små grekiska landsköldpaddor vid väggkanten. Jag lyfte upp en och i rena förskräckelsen passade den på att skvätta ner mig i handen. Då skratade mina vänner och menade att nu kom jag väl i kontakt även med djurlivet. En fin grekisk snok fick jag också tillfälle att stifta närmare bekantskap med.

En kväll fann vi inget lämpligt nattlogi, så vi körde upp bilen under ett stort olivträd, och jag kunde få känna hur oliver, som jag är så förtjust i, växer.

Vi virade in oss i några filtare och somnade snart. Fram på morgonen

vaknade vi vid att en herde omgiven av sin fårahjord stod och betraktade oss. Med teckenspråk och några inlärdade grekiska ord kunde vi förklara för honom vilka vi var och varifrån vi kommit. Han delade vårt morgonmål och ville nödvändigtvis att jag skulle känna på hans långa fina skägg och på hans stav.

»Vingsuset från örnarna»

I Aten upplevde jag framför allt det fina museet med krukor, gamla smycken, statyer, allt gamla fina saker med oändligt vackra former. Det trevliga vaktmästaren gick själv omkring med mig och lät mig känna på formen på olika föremål. Jag kanske är den enda som fått göra det, överallt stod anslag om att föremålen inte fick vidröras. Det man inte kunde beröra beskrev mina vänner för mig.

Att Grekland var ett så bergigt land hade jag ingen aning om tidigare. Vägen upp till Delfi slingrade sig brant upp i många kurvor och väl däruppe kände man den härliga bergsluften. Man hörde åsnornas skriande mellan bergväggarna och praktiskt taget vingsuset från örnarna som kretsade över platsen.

Vid ett besök i det gamla munkklostret Meteora, beläget högt uppe på en klippa, fick jag en uppfattning om hur isolerat och avskilt dessa människor levde förr — och det finns förresten några munkar som fortfarande lever kvar där.

Minskat insulinbehov

Efter dessa första utlandsresor har jag gjort flera andra till södra Europa och varje gång har jag åter-

vänt hem full av nya intryck och nya krafter. Vad jag har njutit av att ligga i solen vid Medelhavets strand, av att höra skvalpet från vattnet och känna doften från pinjerna, av att sitta ute till långt fram på natten i en tunn klänning och känna vinden varm och mjuk mot huden! Tänk att på en liten uteservering få njuta av ett glas vin och lyssna till det främmande språket, eller att gå omkring i den jättestora katedralen i Malaga och få en uppfattning om dess storlek, när guidens röst och mina egna fotsteg ekar under valven!

I hallarna i Malaga upplevde jag trängseln och brådskan hos alla människor, hörde hönsens kacklande där de ibland hängde levande i knippen, kände lukten av olika slags grönsaker och frukter. Man märker sannerligen hur välgörande solen och den varma, mjuka luften är. Ofta kan man t. o. m. minska litet på insulinet; det beror kanske också på att man är så mycket ute i friska luften och rör sig mera än vanligt. Den osötade goda maten kan man verkligen njuta av, vare sig man ser eller ej.

Människor frågar mig ofta, om jag verkligen kan ha glädje av att resa utomlands, och jag har försökt förklara en del av vad jag har glädje av.

Förutsättningen är naturligtvis att man först och främst har ett öppet sinne för nya intryck och att man är road av människor. Nödvändigt är att man har någon god kamrat med, som är förstående och lika intresserad som en själv.

Det bästa sättet för en blind att resa är absolut med flyg. Tänk så

bekvämt man förflyttar sig. På endast några timmar är man långt nere i Södern! Långa tågresor blir enformiga och tröttsamma. Man bör nog inte kusa omkring allt för mycket. Det är tröttsamt att var dag komma till nya platser med nya hotell, där man måste lära sig rummet på nytt.

HANDIKAPPAD ...

Forts. från sid. 3

utbildning och anställning. Denna likställighet håller nu på att uppnås. De fördomar, som ännu dröjer kvar på sina håll, skall därför icke gödas med medlemskap i Rikskommittén.

Wauely Eriksson

**godsaken
som är nyttig
för tänderna**

Oskadligt för diabetiker.
Uppfriskande, välsmakande,
anticeptiskt, sockerfritt.
Endast på apotek.

SOCKATIN tablett

Vi har mottagit många förfrågningar på skillnaden mellan SOCKATIN och SOCKATIN N.

SOCKATIN rekommenderas personer på strikt salt diet.

Denna tablett är baserad på calciumcykamat, acidum tataricum, kalii bicarbonas och saccharinnatrium. Pris 100 st. 1: 55, 1.000 st. 11: 50, 2.000 st. 20: 50 kr. SOCKATIN-STRÖ per burk 3: — kr.

SOCKATIN N är dubbelt så söt som någon annan cykamat tablett.

Den har liknande komponenter som Sockatin, men acidum tartaricum är utbytt mot cyklamatsyra, som neutraliseras med natrii bicarbonas. Pris 100 st. 1: 75, 1.000 st. 13: 50, 2.000 st. 24: —.

Om den SOCKATIN-produkt Ni önskar ej finns på Ert apotek, sänder vi gärna mot betalning i frimärken eller pr postförskott portofritt order på minimum 10: — kr.

FERTIN FARMACEUTISKA PREPARAT

TELEFON 130 03 • VITEMÖLLEGATAN 7 H • MALMÖ

Senapen just för Er!

Undertecknad rekvirerar härmed stycken lotter i De Socker-sjukas Lotteri 1962 att tillställas mig mot postförskott.

Namn

.....

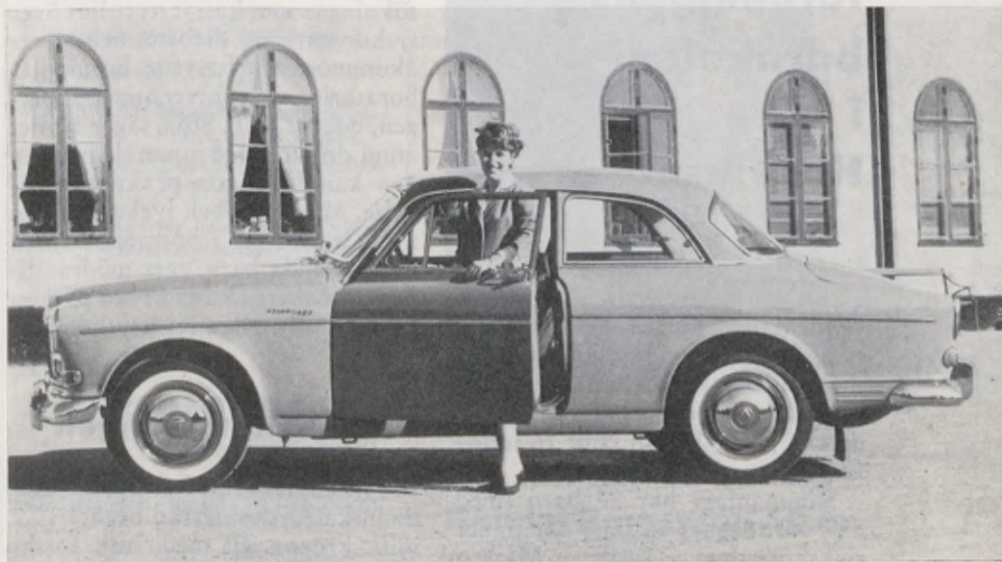
Adr.

.....

Postadr.

.....

Nytt rikslotteri

TVå skönheter, av vilka den ena utgör högsta vinsten i det nya rikslotteriet

Den 1 oktober gick startskottet för Svenska Diabetesförbundets nya stora rikslotteri. Lotteriet omfattar inte mindre än 200.000 lotter, och lottpriset är 2,10 kronor. Lottförsäljningen kommer att pågå till den 28 februari 1963, och den 6 mars blir det dragning.

Och vad kan man då vinna i detta stora lotteri? Fru Fortunas främsta gunstling får en lyxbil, en Amazon Sport och i prislistan följer sedan fyra Ford Taunus. Till vinsterna hör också en TV-apparat, en elektrisk symaskin och mycket annat — allt som allt blir det 3.749 vinster.

Det nya rikslotteriet ger alltså utmärkta vinstchanser, men dess-

utom skänker varje lottköpare ett bidrag till diabetesforskningen, en forskning som i dag är mera aktuell och angelägen än någonsin tidigare. Överskottet på lotteriet går alltså till denna forskning.

Klipp ur vidstående beställningsedel och rekvirera lotter. Beställer ni minst 50 åt gången kostar de endast 1,70 kr per styck — med en sådan rabatt kan det löna sig att köpa hem 50 eller rent av 100 och sedan sälja till vänner och bekanta.

Ju flera lotter, desto större vinstchanser.

Skicka er rekvisition i frankerat kuvert till

De Sockersjukas Lotteri 1962,
Majorsgatan 10, Stockholm Ö

Malmö- föreningens barnkoloni i Höllviksnäs

Vid Malmöföreningens barnkoloni, Lindgården i Höllviksnäs, har diabetesbarn från Lappland i norr till Skåne i söder vistats under tiden 14 juni—12 juli samt 16 juli—13 augusti.

Sammanlagt har 27 barn (med 859 vårddagar) vårdats där under sjuksköterskan syster Majken Ströms goda ledning. Läkare har som vanligt varit docent Gunnar Engleson, Lund.

Anläggningen, som består av en större villa samt särskilt sovhus för barnen, har under våren genomgått renovering och målats om ute och inne. Dessutom har en miniatyrgolfbana för barnens trevnad anlagts. Under 1961 inlades wc, och kolonin motsvarar nu — enligt socialstyrelsens inspektris — högt ställda krav på en specialkoloni. Bidrag har lämnats av Malmö stad, Malmöhus läns landsting, Solstickan, Stiftelsen Bångs minne m. fl.

Vädret har inte varit det bästa, men barnen har trivts utomordentligt, och hälsotillståndet har varit gott. Att barnen trots rusk och alltför få bad funnit sig så pass bra tillrätta, beror säkert på att så mycket gjorts för barnens trevnad. Är

Hormonrubbningar

Forskare i Bergen har utfört undersökningar som kastat nytt ljus över sjukdomar som diabetes och leveråkommor. Chefen för hormonlaboratoriet vid universitetet i Bergen, docent K. F. Stöa, säger att det ännu dröjer länge innan de nya rönen kan få någon praktisk betydelse. Man har dock lyckats påvisa vissa störningar i hormonbalansen hos nyfödda barn vars mödrar lider av sockersjuka samt hos patienter med allvarliga leversjukdomar.

Diabetesforskningen

För nästa budgetår har Statens medicinska forskningsråd begärt 10,2 milj. kronor till medicinsk forskning. Det innebär en ökning med över 4 miljoner i jämförelse med innevarande budgetår. I sina petita anför forskningsrådet bl. a., att det vill stimulera och intensifiera forskningen kring diabetes.

vädret någorlunda hyggligt kan man roa sig på den stora och vackert uppvuxna tomten, där det bl. a. finns bollplan, miniatyrgolfbana, badmintonplan, karusell och gungor. Inomhus finns ett välförsett barnbibliotek och hobbyspel.

Diabetesbarn från hela landet får lov att komma hit, och man får hoppas att ännu flera skall finna vägen till idyllen på Falsterbonäset.

Diabetesföreningen i Malmö med omnejd under energisk ledning av docenten Engleson är värd en eloge.

TOOMINGS

*goda osötade matbröd
från eget bageri*

RÄGBRÖD: bondlimpa, estnisk surlimpa, tyska limpor.

VITBRÖD: polsk limpa, grahamslimpa, brödschen.

Levereras över hela landet i väl-sorterade affärer.

Butik i Hötorgshallen, Stockholm

Fråga efter

TOOMINGS

osockerade matbröd!

Ordertelefon Sthlm 79 15 60 — 61

»En pärla inom den populärmedicinska litteraturen.» Peter Heimann i ST

BO ANDERSSON

SOCKERSJUKA

och dess behandling hos vuxna

»Boken är välskriven, klar och koncis, uttömmande utan att vara svamlig, och ärlig utan att vara skrämmande.» SDS

2:a uppl. 14: 50, inb. 18: 50. Illustr.

■ ■ ■ Klipp och sänd! ■ ■ ■

■ Till bokhndl

■ el. NATUR OCH KULTUR, Torsgatan 31, Stockholm Va. ■

■ Var god sänd

■ ex. »SOCKERSJUKA» à 14: 50, inb. 18: 50. ■

(Stryk vad som ej önskas)

■ Namn ■

■ Adress ■

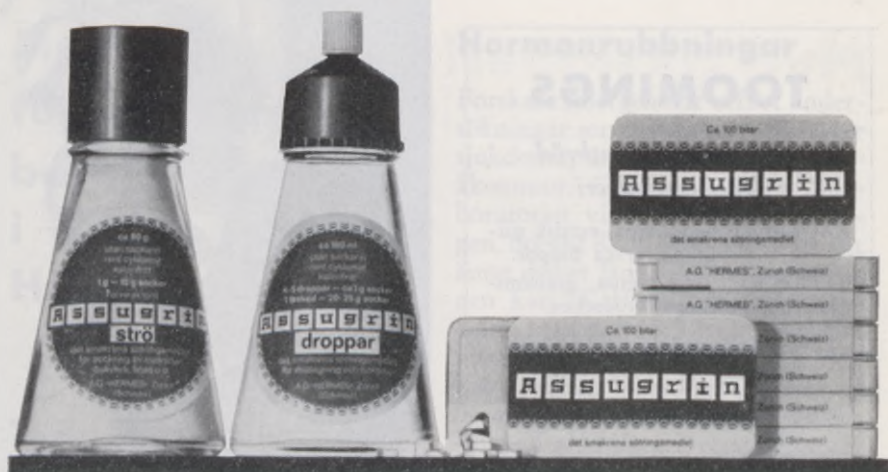

Gunnel Rathsmann

Gunnel Rathsmann 50 år

Den 17 september fyllde fröken Gunnel Rathsmann 50 år. Som pionjär inom Svenska Diabetesförbundet och ledamot av dess verkställande utskott sedan 1950 har Gunnel Rathsmann gjort en storartad insats för de sockersjuka. Tillika har hon under en följd av år varit styrelseledamot i Stockholms Blindförening, ett par år som vice ordförande. Tidigare var hon anställd inom reklambranschen. Många minns henne som ordförande i ledarhundsklubben, som bl. a. anordnade tävlingar utefter Strandvägen till Skansen. Med sin strålande intelligens och varma personlighet har Gunnel Rathsmann betytt — och betyder — oerhört mycket för många människor. Hon sprider glädje och förtröstan bland sina kamrater. Hon hyllas varmt.

N. E.

Nu finns nya **Assugrin** - sötningemedlet utan sackarin!

De på marknaden förekommande kalorifria sötningemedlen innehåller som regel sackarin eller cyklamat, eller – vilket är det vanligaste – en kombination av dessa. Den överlägset bästa produkten ger cyklamat. I sin renaste form – som i ASSUGRIN – får man en perfekt sötning och bästa smak. (ASSUGRIN är ett av de få sötningemedel som består av rent natriumcyklamat.)

ASSUGRIN framhäver den naturliga aromen i det Ni vill söta ... i drycker, i mat, vid bakning.

ASSUGRIN finns i tabletter, ströpulver eller lösning och tillverkas av AG Hermes, Zürich, Schweiz – Europas största specialföretag på sötningemedel.

Pröva själv och märk skillnaden!

ASSUGRIN – en bra bit bättre

adaco ab

FRÅN VÅRA FÖRENINGAR

NORRKÖPING

De sockersjukas förening i Norrköping med omnejd har hållit årsmöte i Hemgården. Ordföranden Rikard Olsson hälsade välkommen, och förhandlingarna leddes av hr Bertil Olsson. I styrelsen nyvaldes efter hr Sollner, som undanbett sig omval, hr Herbert Karlsson. Revisorer blev hrr C. E. Löfdahl, K. E. Olsson och fröken Ester Morath.

Hr Rikard Olsson meddelade att Svenska Diabetesförbundet anslagit 75.000 kr. till forskningen för de sockersjuka. Summan har fördelats på ett antal läkare som arbetar med problem på detta område.

Ordföranden tackade avgående styrelseledamoten hr Sollner för ett mångårigt och förtjänstfullt arbete samt överlämnade blommor.

Efter avslutade förhandlingar bjöds på sångunderhållning av två välsjunga damer och hr Bertil Olsson visade film om Kiruna.

BLEKINGE

Länets sockersjuka har haft möte i Folkets hus i Karlshamn. Mötet öppnades av v. ordf. Bengt Åhlund, som hälsade 70-talet närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till dagens föredragshållare doktor Rolf Nyström från Karlshamn.

I sitt föredrag lämnade dr Nyström utförliga redogörelser för det otal rubbningar som förekommer i ämnesomsättningen vid socker-

koma och insulinchock, hur patienten kan råka komma i dessa tillstånd, hur desamma förebygges och behandlas samt vad som skall göras då man inte vet om det är diabeteskoma eller insulinchock. Han nämnde även, att det numera finns ett preparat, kallat Glucagon, som kan injiceras som insulin under huden, vilket nästan vem som helst kan göra. Det har förmågan att frigöra socker ur leverglykogenet och härigenom häva en insulinchock.

Det givande föredraget avtäckades med applåder, och föreningens tack framfördes av Åhlund.

Vid de följande förhandlingarna diskuterades bl. a. den av föreningen för över ett år sedan till landstinget gjorda hemställan om deltidsanställning av fotvårdsspecialist vid lasaretten, vilket ännu inte kommit till stånd. Det uppdrogs åt styrelsen att söka ytterligare påverka myndigheterna att tillmötesgå föreningens önskemål.

Vidare beslöts att föreningen skulle inköpa och för självkostnadspris försälja fotvårdsrengöringsmedlet pHiseHex. Till att organisera lottförsäljning för riksförbundslotteriet utsågs Aina Bjulemar. Med anledning av den kommande riksstämman i Ronneby 1964 tillsattes en kongresskommitté med Werner Jonasson som ordförande.

*

Länets sockersjukeförening hade söndagen den 26 augusti anordnat

INJEKTIONSTILLBEHÖR

kan Ni köpa till reducerade priser genom

Eskilstuna Sockersjukeförening

Kanyler nr 16, 17, 18 och 20	Kr. 3: 75/duss. inkl. oms.
Sprutor 1 cc	» 6: —/styck » »
» 2 cc	» 6: 50/ » » »
Reservglas 1 cc	» 4: —/ » » »
» 2 cc	» 4: 25/ » » »
Leopoldfodral av stål, för 1 cc och 2 cc ..	» 10: —/ » » »

Porto tillkommer

AUTOMATIC och HELINOS injektionspistoler

Beställ direkt från

ESKILSTUNA SOCKERSJUKEFÖRENING

Postbox 97 ESKILSTUNA 1 Postgiro 46 88 57

Beställningstelefon 016/399 80, endast efter kl. 18

Kansli: Tegelbruksgatan 8, telefon 016/107 16 - Öppet tisd. 19—21

KUNGÖRELSE

Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond ställer härmed ett belopp på kr 75.000:— till förfogande för forskning rörande sockersjukan.

Anslag från stiftelsen utdelas till forskare från de nordiska länderna för vetenskaplig forskning rörande sockersjukan.

Ansökan om anslag göres skriftligen hos stiftelsens styrelse, adress Majorsgatan 10, Stockholm Ö, före den 1 januari 1963 och skall åtföljas av plan över den undersökning, för vilken anslaget sökes, specificerat kostnadsförslag samt uppgift om var undersökningen kommer att bedrivas.

Därest sökande ansökt om anslag från annat håll för samma ändamål, skall uppgift därom lämnas.

Inkomna ansökningar remitteras till Svenska Diabetesförbundets Läkarråd (sekr.: docent Gunnar Engleson, Lund) för bedömning.

Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond

Styrelsen

en sommarutflykt för sina medlemmar och deras anhöriga.

Med utgångspunkt från Stortorget i Karlskrona gick bussfärden österut till Söderåkra där första anhalten gjordes vid Widebergs vackra blomstergård. Här besågs och beundrades den utomordentligt välskötta trädgårdsanläggningen med dess ståtliga planteringar, museum, fågeldammar och storslagna djurpark. Härifrån gick färden ner mot kusten till badplatsen Ekenäs för ett kortare uppehåll och promenader i de vackra omgivningarna under ciceronskap av Knut Andersson. Resans tredje mål var ett väldukat smörgåsbord på gästgivarregården i Vassmolösa. Nästa hållplats blev en vacker skogsglänta öster om Påryd, där ett två timmars uppehåll gjordes för varpa och bocospel, lekar och långdanser under kände och skicklige lekledaren och dragspelaren Albert Mazettis ledarskap. Under musik och allsång gick färden sedan vidare till ett väntande kaffebord med våfflor och gott kaffe på kafé Silverforsen i Ronneby.

Sedan kaffet avnjutits och man tittat på den vackra omgivningen, fortsattes färden hemåt mot Karlskrona, och kl. 19 var man åter på Stortorget efter en lyckad och angenäm bussutflykt i sommarens bästa väderlek.

Annonsera i
DIABETES!

HÄLSINGBORG

Diabetesföreningen i Hälsingborg med omnejd har haft sin traditionella bussutflykt. I år ställdes färden till Malmö och folkparken där 50 medlemmar hade mött upp. I folkparken drack deltagarna kaffe och dansade.

ÖSTERLEN

Ett 30-tal av medlemmarna i Österlens diabetesförening var samlade på rest. Kocken i Simrishamn, när riksdagsledamoten och ordföranden i Svenska Diabetesförbundet, Nancy Eriksson höll föredrag. Föreningens ordförande, lantbrukare Tage Olsson, hälsade välkommen. I sitt föredrag uppehöll sig förbundsordföranden vid diabetesfrågor och redogjorde för en del angelägna och aktuella problem.

Besök specialaffären i reformkostvaror

i Södertälje

Där finner Ni många goda sockerfria varor, bröd, kex, skorpor, saft, marmelad, sylt m. m.

Välkommen till

HÄLSOLIVS

Tel. 112 60

Härligt god glass-nyhet!

- **sockerfri**

Sötad med Sorbitol
— välkänt för att
ge mild, god sötna
utan bismak.

- **kalorifattig**

Extra låg fetthalt.
Innehåller dess-
utom
fler-o-mättande
fettsyror.

- **dessutom**

äggviteberikad

Gilles sockerfria glass är året om en härligt
läcker dessert. Köp gärna hem en 1/2-l-för-
packning redan i dag — smaka och njut!

BRÖD för SOCKERSJUKA

VIGOR GLUTENBRÖD är ett äkta glutenbröd från Spanien.
Sockerfritt, kolhydrat- och kalorifattigt. Bröden är runda avlånga
och delas mitt itu.

Vigor glutenbröd har en verkligt god smak. Ätes med nöje av alla.
Dessutom det enda bröd man bör äta om man vill gå ner i vikt.

Deklaration på varje paket. Pkt om 15 bröd .. inkl. oms. 4: 75

VIGOR GLUTENSOPPA för sockersjuka

Pkt om 200 gr inkl. oms. 1: 35

VIGOR GLUTENMAKARONER för sockersjuka

Pkt om 200 gr inkl. oms. 1: 35

VIGOR GLUTENKAKOR för sockersjuka

Pkt om c:a 40 kakor inkl. oms. 3: 80

I landets hälsokostaffärer

DISTRIBUTION: Hälsan i Stockholm A/B
Drottninggatan 16 21 60 70

Vidare berörde tal. de olika slag av forskning på området som göres såväl i Sverige som i utlandet och som följes med stort intresse speciellt av diabetikerna. Ungdomsdiabetikernas problem belystes också och talaren betonade att det många gånger kan vara svårt för de unga att finna den rätta livsrytmen. Ju tidigare sjukdomen upptäcks, ju lättare är det att komma tillrätta med den. I det sammanhanget betonade tal. speciellt att det är ett medicinskt och inte ett socialt problem. Diabetikerna är inte handikappade på något vis utan kan utföra arbete lika bra som en icke sockersjuk. Tal. erinrade också om betydelsen av bidrag till forskningen, och det resulterade i att styrelsen vid ett sammanträde

på kvällen enhälligt beslöt bidra med ett anslag.

Efter det intressanta föredraget blev det samkväm och bl. a. bjöd fröken Dorith Ahlm på underhållning i form av sång.

MALMÖ

Diabetesföreningen i Malmö m. o. hade sin sedvanliga sommarutflykt med buss söndagen den 17 juni. Färden gick denna gång till Danmark.

Deltagarna — ett 30-tal — samlades i Limhamn och embarkerade Dragörfärjan. Vid framkomsten till Dragör väntade en buss med svensktalande guide. Man körde kustvägen söderut till Vallö slott, vars park med de underbara blomsteranläggningarna besågs. Hungern

E

tt betydande försöksarbete vid Novo's forskningslaboratorier i förening med en omfattande klinisk prövning vid Hvidøre Hospital har givit till resultat de tre värdefulla insulinpreparaten

Insulin Novo Semilente
Insulin Novo Lente
Insulin Novo Ultralente

Ombud: FERROSAN

NOVO
INDUSTRI A/S

Ni
som
måste
undvika
socker

bxl

- eller håller diet av annan orsak

njut av osockerade SMÖRGÅS-RÅN, som är gott i många sammanhang, t. ex. till kaffet eller teet — härliga, fräsiga RÅN från ÖREBRO KEX. Endast cirka 10 kalorier i varje stort rån. Har Ni prövat ÖREBRO SMÖRGÅS-RÅN med ett tunt lager smör och osockerad marmelad? Underbart gott!

Den godaste marmelad

Ni smakat

Lorenz & Lihns diet- och diabetikermarmelad. Tillverkad helt utan vanligt eller konstgjort socker, men ändå hållbar genom pasteurisering.

Ringa kvantitet Lävulos samt en speciell tillverkningsmetod gör marmeladen utsökt god, lättsmält och närande.

Sortiment om tio sorter finns i hälsobutiker landet runt.

HÄLSORINGEN

- HÄLSOKOSTBUTIKERNAS INKÖPSCENTRAL -
ekon. förening

LIDINGÖ 1 - Tel. 65 82 44

gjorde sig så småningom påmind, och man gjorde uppehåll vid en dansk landsvägskrog för måltid. Den utomordentliga lunchen avåts under mycket god stämning.

Färden gick vidare till Roskilde. Efter besök i domkyrkan, som sakkunnigt demonstrerades av guiden, for man upp i vattentornet, i vars topp en restaurang är inrymd. Här dracks eftermiddagskaffe och beundrades utsikten över danska landet och Isefjord.

Via Dragör kom man på kvällen hem till Limhamn igen. Det var trötta men mycket belåtna deltagare, som då avtackade sin reseledare, föreningens klubbmästare, Karl Nilsson.

KARLSKOGA

När Karlskoga Diabetesförenings ordförande Nils Andersson öppnade mellansvenska distriktsstämman i Folkets hus A-sal den 19 augusti kunde han i sitt välkomsttal vända sig till en absolut fullsatt sal med riksdagsledamoten och Svenska Diabetesförbundets ordförande, fru Nancy Eriksson, i spetsen.

Fru Eriksson, som var dagens talare, kom i sitt tal in på de sockersjukas problem.

Under året har fjorton svenska läkare kunnat besöka en internationell kongress i Genève, som ägnat allt intresse åt sockersjukan. Diabetesförbundet vill stödja läkarna i deras kamp mot sockersjukan.

Den nya socialförsäkringslagen innebär för den sockersjuka stora förbättringar och ger alla möjlighet till sjukförsäkring, tjänstepension och förtidspension. Diabetikerna

Ulla Sahlén

KOST FÖR DIABETIKER

»Den hjälper er att hålla vikten nere och vigören uppe», skriver *Nancy Eriksson* i tidskriften *Diabetes* om ICA-förlagets bok *Kost för diabetiker*. I samma recension säger Nancy Eriksson vidare: »Ulla Sahléns bok bör vara högst uppmanande, för den rekommenderar på fullt vetenskapliga grunder en kost för den sockersjuka, som passar alla andra vuxna människor också.»

Illustrationer i färg och svart/vitt

----- Beställ här -----

Till Bokh.

eller ICA-FÖRLAGET
Bokförlaget, Västerås.

Sänd ex. KOST FÖR
DIABETIKER hft. 8.50+oms.

Namn

Adress

kräver inte speciella förmåner — bara sin rätt. Medicinskt vill de komplettera den dyrbara lasarettsvistelsen med konvalescentvård, ungdomspensionat och barnkolonier, där de sockersjuka kan ställa om sin livsföring under läkares, idrottsledares och dietisters ledning. Skattungbyn i Dalarna, ett pensionat för tonåringar med kurser av olika slag, är en första början.

Förbundet har hemställt att testapparater skall ställas till förfogande kostnadsfritt. I handeln säljes nu en massa rent farliga sprutor och sprutfodral. Det blir billigare för samhället om diabetikerna kan behålla sin kondition och arbetsförmåga och inte behöver anlita sjukvården i onödan.

»Stöd åt de läkare som hjälper — död åt de fördomar som stjälper.» Med dessa ord avslutade fru Eriksson sitt föredrag inför de ca 250 deltagarna, som kommit från Säffle och Arvika i väster och Katrineholm och Stockholm i öster.

Efteråt äts en gemensam lunch, under vilken Rune Lundell, Karlskoga, spelade. På eftermiddagen vidtog ett konsertprogram, under vilket violinist Stig Nilsson med fru Inga Nilsson vid pianot gav en högtidsstund åt de närvarande. En stunds dans och kaffeservering avslutade distriktsstämman.

GÖTEBORG

Diabetesföreningen i Göteborg m.o. har nu en egen lokal. Adressen är Kastellgatan 11, och lokalen är öppen varje helgfri torsdag kl. 19—21 (juni, juli, augusti kl. 19—20).

Testamentarisk gåva till Diabetesförbundet

Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond har genom testamente av förra poststationsföreståndarinnan Dagmar Skoog, Kungsladugårdsgatan 40, Göteborg, som avled den 31 mars 1962, insatts såsom universell testamentstagare. Sedan en del legat utbetalats beräknas Forskningsfonden härigenom tillföras 35.000 à 40.000 kronor. Förbundet känner djup tacksamhet inför den storartade gåvan, som möjliggör att ytterligare intensifiera forskningen på sockersjukans område.

Diabetiker!

— gör som sockersjuka över hela världen, använd HELINOS injektionspistol för smärtfri injektion!

- det cylindriska ansättningsstödet spänner huden kring injektionsstället och nålen slås blixtnabbt in till rätt djup — även när det gäller den mest förhårdnade hud.
- kanylen är synnerligen hållfast och kan aldrig lossna av sig själv.
- steriliserbar utan isärtagning.
- vid förslitning behöver endast glascylindern utbytas.
- tättslutande metallbehållare underlättar den hygieniska förvaringen
- enklare att sköta än en vanlig spruta och ger garanterat smärtfri injektion

Godkänd av Sv. Diabetesförbundet

Säljes genom apotek, sjukvårdsaffärer, Sockersjukas Föreningar eller direkt från

HELINOS AB

Kirurgiska Instrumentfabriken,
SKÄRHAMN.

Tel. Varekil 702 24

Ny receptsamling

ÄTA GOTT UTAN SOCKER

87 priselönta recept på bakverk, esterrätter saft
och sylt sötade med Bit-Sackerter och Strö-Sackerter.

Välkommen med beställning på den nya receptsamlingen, som innehåller 87 priselönta recept ur den stora matlagningstävlingen bland Diabetes' läsare.

Nu kan Ni variera både vardagskost och festmat med goda bakverk, esterrätter, sylter och safter; bjuda på fint kafferep med sockerfria kakor etc.

Ni får många nya recept för sockerfri och kalorifattig matlagning — recept som ger sundare kostvanor utan att därför utesluta godsaker. Det är kost som inte bara diabetiker utan alla människor mår väl av att följa.

Bit-Sackerter[®]

helt utan bismak — helt utan kalorier

Strö-Sackerter[®]

POSTA IDAG

Till AB Sunco, Box 75, Mölndal 1

Sänd mig gratis receptsamlingen
"Äta gott utan socker"

Namn

Adress

Postadress

Skriv gärna av kupongen om Ni inte vill
klippa sönder Ert exemplar av Diabetes'.

INSULIN *Vitrum*

Diabetes måste behandlas individuellt, med prövning från fall till fall. Ett av problemen är att välja rätt insulin-sort. Vitrums insulinserie erbjuder ett urval, som täcker behovet i varje enskilt fall. Den omfattar för närvarande

Insulin 40 IE

Insulin 80 IE

Deras effekt inträder inom 1 timme, är maximal 2—3 timmar och avklingar efter 6—8 timmar.

Insulin Special 40 IE

Detta insulin är också snabbverkande. Det är specialrenat och avsett för särskilt insulinkänsliga patienter.

NPH-Insulin 40 IE

Dess effekt inträder inom 1—2 timmar, är maximal 10—12 timmar och avklingar efter 28—30 timmar. NPH-insulin kan blandas i sprutan med vanligt snabbverkande insulin.

Zink-protan

Effekten inträder efter 4—6 timmar, timmar och avklingar ef

Vitrum började tillverka insulin redan 1922. Den första produktion har allt sedan dess varit inriktad på att täcka landets behov. Preparatens kvalitet har anpassats till den vetenskapliga utvecklingen. Ett preparat är beredd av rent, kemiskt framställt i Vitrums moderna fabrik

Göteborgs universitetsbibliotek

6000248851